

นวัตกรรม

“แบบประเมินโรคซึมเศร้าประจำครัวเรือน ภาษาหล่มสัก”

สาขาสุขภาพจิตชุมชน

ประจำปีพุทธศักราช 2569

อสม. วัลลณี เพชรบูรณ์

อสม. ดีเด่นระดับเขตสุขภาพที่ 2

จังหวัดเพชรบูรณ์

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
Department of Health Service Support

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
PRIMARY HEALTH CARE DIVISION

นวัตกรรม

สาขาสุขภาพจิตชุมชน

1 แบบประเมินโรคซึมเศร้าประจำครัวเรือนภาษาหล่มสัก

ชื่อเจ้าของผลงาน : นางวิลาสินี เพชรบุรณิน

ประเภทนวัตกรรม : นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation)
 นวัตกรรมบริการ (Service innovation)
 นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation)

สาขาที่ประกวด : สุขภาพจิตชุมชน

จังหวัด : เพชรบูรณ์

อสม. ดีเด่นระดับ เขต ภาค

2 ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นางวิลาสินี เพชรบุรณิน อายุ 41 ปี รวมระยะเวลาเป็น อสม. จำนวน 14 ปี

ภูมิลำเนา หมู่ 13 ตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

อาชีพ เกษตรกรรม สถานภาพ สมรส

การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง คณะบริหารธุรกิจ สาขาการบัญชี วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์

3 ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

นวัตกรรมนี้มีที่มาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปทำให้คนในชุมชนมีความเครียดสะสมจนเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย โดยพบปัญหาสำคัญคือแบบประเมินมาตรฐานมักใช้ภาษาวิชาการที่คนท้องถิ่นและผู้สูงอายุเข้าใจยาก อสม.จึงพัฒนาแบบประเมินเป็นภาษาหล่มสักซึ่งเป็นภาษาถิ่นที่ใช้สื่อสารจริง เพื่อทลายกำแพงการสื่อสารและสร้างความรู้สึกร่วมกันเอง ทำให้สมาชิกในครอบครัวสามารถคัดกรองและเข้าถึงความรู้สึกที่แท้จริงของกันและกันได้ง่ายขึ้น นำไปสู่การค้นพบผู้มีภาวะซึมเศร้าในระยะเริ่มต้น (Early Detection) และลดความสูญเสียในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

4 วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้คนในชุมชนและสมาชิกในครอบครัวสามารถตรวจเช็คสุขภาพจิตเบื้องต้นให้แก่กันได้
2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนในข้อความถามโดยใช้ภาษาถิ่นที่คุ้นเคยแทนภาษาทางวิชาการ
3. เพื่อให้เกิดการแจ้งเหตุและเฝ้าระวังกรณีพบความเสี่ยงได้อย่างรวดเร็ว

5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. การพัฒนาเครื่องมือสื่อสาร (การแปลภาษา) เริ่มจากการนำแบบคัดกรองสุขภาพจิตมาตรฐานทางวิชาการ (เช่น แบบประเมิน ๒Q) มาปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้เป็นภาษาถิ่นหล่มสักที่ใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน เพื่อให้คนในชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เข้าใจความหมายของข้อความถามได้อย่างถ่องแท้และไม่รู้สึกเกร็ง
2. การกระจายเครื่องมือสู่ชุมชน อสม. นำแบบประเมินภาษาถิ่นที่จัดทำขึ้น มอบให้แก่หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกที่เป็นแกนนำหลักของแต่ละบ้านในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้เป็นเครื่องมือประจำบ้าน
3. กระบวนการคัดกรองภายในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวใช้แบบประเมินนี้ในการดูแลและสังเกตอาการกันเองภายในบ้าน ซึ่งบรรยากาศของความใกล้ชิดจะช่วยทำให้สมาชิกกล้าเปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริงมากกว่าการทำประเมินกับเจ้าหน้าที่
4. การแจ้งเหตุและการส่งต่อ (Early Detection) เมื่อสมาชิกในครัวเรือนทำแบบประเมินแล้วพบว่ามีอาการผิดปกติตามเกณฑ์ความเสี่ยงจะมีการแจ้งประสานงานมายัง อสม. ทันที เพื่อให้ อสม. เข้าดำเนินการช่วยเหลือเบื้องต้น หรือส่งต่อข้อมูลไปยัง "หมอคนที่ ๒" (เจ้าหน้าที่ รพ.สต.) เพื่อรับการดูแลรักษาที่ถูกต้องต่อไป

6 ผลการดำเนินงาน / ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลการดำเนินงานนวัตกรรมแบบประเมินโรคซึมเศร้าประจำครัวเรือนภาษาหล่มสักช่วยให้การค้นหาผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าในระดับครัวเรือนทำได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากประชาชนเข้าใจข้อความถามได้ชัดเจนผ่านภาษาถิ่นที่คุ้นเคย ส่งผลให้ผู้ที่มีความเสี่ยงได้รับการส่งต่อเพื่อรับการรักษาจากแพทย์ได้อย่างทันท่วงที ช่วยลดความรุนแรงของอาการและทำให้อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จในพื้นที่รับผิดชอบเป็นศูนย์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความตื่นตัวให้สมาชิกในครอบครัวหันมาใส่ใจดูแลสุขภาพจิตของกันและกัน เกิดเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังที่เข้มแข็งและสร้างความไว้วางใจในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขเชิงรุกอย่างยั่งยืน

